

De centrale eindtoets basisonderwijs vanaf 2015

Myriam Lieskamp beleidsmedewerker CNV Onderwijs

Als gevolg van de nieuwe wet Eindtoetsing PO en de zorgplicht van passend onderwijs veranderen de regels rond de overgang van het primair onderwijs naar voortgezet onderwijs. Het advies van de basisschool wordt leidend voor toelating in het voortgezet onderwijs. In dit artikel bekijken we wat de nieuwe regels nu precies zijn, wat de gevolgen zijn en wat dit betekent voor basis- en voortgezet onderwijs.

Het schooladvies van de basisschool

Het schooladvies van de basisschool wordt in de nieuwe procedure leidend voor de overgang naar het voortgezet onderwijs. De score op de centrale eindtoets is aanvullend en wordt gebruikt als tweede, aanvullend gegeven. Een belangrijke afspraak hierbij is, dat scholen in het voortgezet onderwijs GEEN andere gegevens als tweede gegeven mogen gebruiken zoals de resultaten van de Entreetoets, een IQ test of andere testen. Er kunnen wel meer gegevens door VO-scholen worden opgevraagd, maar deze mogen niet bepalend zijn voor de toelating. Er mogen regionale afspraken gemaakt worden maar deze mogen niet botsen met bovenstaande afspraken.

Kwaliteit van het basisschooladvies

Uit onderzoek van onder andere de Onderwijsinspectie (oktober 2014) blijkt dat het basisschooladvies bij de meeste basisscholen zorgvuldig tot stand komt. Basisscholen maken gebruik van meerdere gegevensbronnen zoals het leerlingvolgsysteem en ook gegevens over het gedrag en de motivatie van leerlingen. Een goed basisschooladvies is van belang voor iedere leerling en ook voor de ontvangende voortgezet onderwijs school. Gelukkig hangen de doorstroomkansen van leerlingen niet alleen af van het advies van de basisschool of de score op de eindtoets, maar spelen meerdere factoren, zoals bijvoorbeeld de samenstelling van de VO-school (hoe breder hoe meer kansen), en het hebben van hoge verwachtingen van ouders en docenten ook een belangrijke rol.

De Onderwijsinspectie kijkt niet alleen naar de kwaliteit van het schooladvies van de basisschool, maar ook naar de resultaten van het voortgezet onderwijs in relatie tot dit advies. De onderwijsinspectie kijkt namelijk ook naar de opstroom en afstroom in het derde jaar van de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Bij opstroom stroomt de leerling door naar een hoger niveau dan het schooladvies en bij afstroom stroomt de leerling door naar een lager niveau dan het schooladvies. Deze gegevens zijn een onderdeel van het nieuwe opbrengstenmodel voor het voortgezet onderwijs.

Waar bestaat het basisschooladvies uit?

Iedere leerling in groep 8 krijgt vóór 1 maart een schriftelijk schooladvies. Dat schooladvies wordt opgenomen in het onderwijskundig rapport. Het onderwijskundig rapport geeft een beeld van de leerresultaten en de vorderingen, het gedrag en de ondersteuningsbehoefte van de leerling en gaat over de HELE basisschoolperiode. In het onderwijskundig rapport mag alleen de volgende gegevens bevatten: (bron: www.wetten.overheid.nl/BWBR0031619)

- a. administratieve gegevens;
- b. gegevens over de onderwijshistorie, leerresultaten en stage –en werkervaring;
- c. gegevens over de sociaal emotionele ontwikkeling en het gedrag;
- d. gegevens met betrekking tot de gegeven of geïndiceerde begeleiding;
- e. gegevens omtrent de verzuimhistorie.

In bovenstaande regeling wordt exact aangegeven wat onder de genoemde onderwerpen wordt verstaan. Zie de bijlage bij dit artikel.

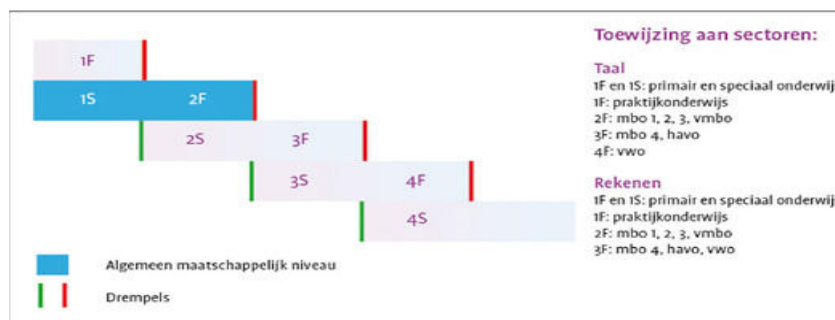
Er is een handreiking ontwikkeld voor het verbeteren van de informatieoverdracht van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs. Zie www.nieuweregelingovergangpo-vo.nl. De handreiking is niet alleen bedoeld voor plaatsing, maar biedt ondersteuning bij de toewijzing van zorg en begeleiding en voor het realiseren van een doorlopende leerlijn.

Wat houdt verplichte centrale eindtoets nu in?

De centrale eindtoets is een landelijke verplichte eindtoets voor de vakken Nederlandse taal en rekenen. Daarnaast kunnen scholen kiezen voor de centrale eindtoets wereldoriëntatie. Deze is niet verplicht. De toets voor taal en rekenen wordt afgenomen op twee niveaus. Niveau B is bestemd voor leerlingen waarvan wordt aangenomen dat zij kunnen doorstromen naar de gemengde theoretische leerweg, HAVO, VWO of gymnasium. Niveau N is bestemd voor leerlingen waarvan verwacht wordt dat zij doorstromen naar beroepsbegeleidende leerweg of Kadergericht beroepsonderwijs.

De inhoud van de toets is vastgelegd in een toetswijzer. Vanaf 2015-2016 bepalen de referentieniveaus de inhoud van de toets. Zie www.taalenrekenen.nl. Onderstaand schema geeft de opbouw van de referentieniveaus aan.

De toewijzing van referentieniveaus door de overheid aan de verschillende sectoren van het onderwijs vindt u in onderstaand schema "Opbouw kader".

En er is ook vastgelegd wanneer de verschillende referentieniveaus getoetst worden.

Parrallel aan de opbouw referentieniveaus ontstaat een doorlopende toetslijn. Het volgende schema geeft aan waar en wanneer een referentieniveau getoetst wordt. Schema ontwikkeld door Schwandt Infographics op basis van het rapport [Kaders rekentoets vo](#) (CVE, 2013)

Een school heeft de keuze voor een digitale of een papieren versie. Echter, scholen die ook de niet-verplichte centrale eindtoets wereldoriëntatie willen afnemen moeten alle onderdelen op papier maken. Voor leerlingen die de toets niet kunnen maken op de verplichte dagen, is alleen een digitaal inhaalmoment mogelijk. De toets voor wereldoriëntatie kan dan niet worden afgenomen.

Scholen mogen zelf kiezen welke toets zij afnemen. Zij kunnen in 2015 kiezen voor drie verschillende toetsen.

- Het College voor Toetsen en Examens biedt een centrale eindtoets aan. Deze is ontwikkeld in opdracht van het CvTE door CITO.
- Route 8 van A-VISION b.v. is een andere toegelaten eindtoets.
- En de IEP Eindtoets van bureau ICE is ook toegelaten als eindtoets basisonderwijs.

Scholen hoeven dus niet verplicht de eindtoets die door CITO is ontwikkeld af te nemen.

Niet alle leerlingen doen verplicht mee met de eindtoets

Er zijn bepaalde groepen leerlingen die de eindtoets niet hoeven te maken, maar zij mogen het wel. Het gaat om de volgende groepen:

- leerlingen die zeer moeilijk lerend zijn (uitstroomprofiel vso-arbeidsmarkt of vso-dagbesteding vastgelegd in het ontwikkelingsperspectief);
- leerlingen die meervoudig gehandicapt zijn die moeilijk leren (leerlingen met een IQ lager dan 70);
- leerlingen die korter dan vier jaar in Nederland zijn en de Nederlandse taal niet voldoende beheersen;
- Leerlingen in het SO en SBO zijn niet verplicht in 2015 de toets af te nemen. Op termijn gaat dit wel gebeuren.

Leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften moeten gewoon met de verplichte eindtoets meedoen. Scholen moeten voorafgaand aan de toets onderzoeken welke leerlingen speciale ondersteuning nodig hebben. Er zijn aangepaste versie voor met name leerlingen met een visuele beperking of dyslexie.

Wanneer wordt de toets afgenomen?

Het afnamemoment is jaarlijks tussen 15 april en 15 mei op drie opeenvolgende schooldagen. Het inhaalmoment vindt plaats vanaf de eerste week na de eerste afnameperiode tot en met uiterlijk vijf

weken erna. In 2015 wordt de papieren centrale eindtoets afgenomen op dinsdag 21, woensdag 22 en donderdag 23 april. De digitale centrale eindtoets wordt afgenomen op woensdag 15, donderdag 16 en vrijdag 17 april of op dinsdag 28, woensdag 29 of donderdag 30 april. Vanaf november 2014 moeten scholen zich inschrijven via een inschrijfformulier.

Er zijn kosten verbonden aan de toets.

Er zijn voor scholen geen kosten verbonden van de drie toegelaten eindtoetsen. Alleen in het overgangsjaar 2014-2015 kunt u nog andere toetsen afnemen. Daaraan zijn meestal wel kosten verbonden. De uitzonderingen kunt u het best bekijken op www.nieuweregelingovergangpo-vol.nl.

Wanneer ontvangt de school de uitslag van de centrale eindtoets?

Vier weken na afname van de centrale eindtoets ontvangt de school voor iedere leerling een leerlingrapport op papier (ook digitaal beschikbaar via de Cito-portal). Het rapport bevat een totaalscore en de resultaten per onderdeel (inclusief een toelichting waarin een advies wordt gegeven over het best passende type voortgezet onderwijs). De school krijgt via de Cito-portal ook de beschikking over diverse rapportages op schoolniveau, onder andere over de resultaten van alle leerlingen en hoe deze resultaten zich verhouden tot het landelijk gemiddelde.

En als het de verplichte eindtoets nu lager of hoger uitvalt dan het schooladvies?

Als een leerling de eindtoets beter maakt dan verwacht, moet de basisschool het schooladvies heroverwegen in overleg met de ouders of verzorgers. Het kan leiden tot een hoger schooladvies. Het is dan wel verstandig dit in samenhang met de toetsen van het leerlingvolgsysteem te doen. De centrale eindtoets toetst alleen het niveau van taal en rekenen.

Als een leerling de eindtoets minder goed maakt mag de basisschool het schooladvies NIET aanpassen. Ook dan is een analyse van de resultaten nodig, om te bepalen wat de oorzaken zijn en wat hiervan de consequenties zijn voor het voortgezet onderwijs.

De nieuwe regels voor overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs vragen veel van leraren, interne begeleiders en schoolleiders in het primair- en voortgezet onderwijs. Ze vragen vooral ook het vertrouwen in elkaars deskundigheid en betrokkenheid. Een goede overdracht van leerlingen van de basisschool naar het voortgezet onderwijs is vooral in het belang van de leerlingen.

De website www.nieuweregelingovergangpo-vo.nl geeft veel informatie. U kunt uw vragen ook altijd stellen via info@cnavs.nl. Kijk ook eens op www.hetonderwijsplein.nl en op www.cnavs.nl

Myriam Lieskamp

Beleidsmedewerker CNV Onderwijs

bijlage 1

<p>administratieve gegevens;</p>	<p>a. naam, voornamen, voorletters, geslacht, geboortedatum, adres, postcode, woonplaats, telefoonnummer en soortgelijke voor communicatie benodigde gegevens van de leerling;</p> <p>b. het persoonsgebonden nummer van de leerling;</p> <p>c. gegevens als bedoeld onder a, van de ouders, voogden of verzorgers van de leerling;</p> <p>d. administratieve gegevens van de school, binnen welke het rapport is opgesteld, waaronder begrepen een vermelding van de contactpersoon van die school.</p>
<p>gegevens over de onderwijshistorie, leerresultaten en stage –en werkervaring</p>	<p>Onder gegevens over onderwijshistorie, leerresultaten en stage- en werkervaring als bedoeld in artikel 2, onderdeel b, worden uitsluitend verstaan, gegevens over:</p> <p>a. de feitelijke onderwijsloopbaan van de leerling waaronder de overstap tussen scholen, de bevorderingen, de verrichte stages en de al opgedane werkervaring;</p> <p>b. de onderwijsresultaten van de leerling, waaronder in elk geval de uitkomst van toetsen die zijn gericht op het vervolgen van het onderwijs;</p> <p>c. de inhoud van adviezen die ten behoeve van de leerling zijn gegeven;</p> <p>d. de cognitieve prestaties en het cognitieve vermogen van de leerling.</p> <p>Ten behoeve van de overstap naar het voortgezet onderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs worden de resultaten van de daartoe afgenomen toetsen, de wens van de ouders en van de leerling en het advies van de school in verband met elkaar beschreven.</p>
<p>gegevens over de sociaal emotionele ontwikkeling en het gedrag;</p>	<p>Onder gegevens over de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling als bedoeld in artikel 2, onderdeel c, worden uitsluitend verstaan, gegevens:</p> <p>a. uit een leerlingvolgsysteem of een vergelijkbare systematiek van beoordelen; en</p> <p>b. gebaseerd op de beoordeling van de leerkracht.</p> <p>Het gedrag en de leer-/werkhouding van de leerling worden beschreven, onderscheiden naar gedrag in de omgang, speel-/leergedrag, huiswerkgedrag, concentratie en doorzettingsvermogen, zelfstandigheid en overige aspecten.</p> <p>Indien sprake is van een sociaal-emotionele problematiek wordt de aard daarvan beschreven.</p>
<p>gegevens met betrekking tot de gegeven of geïndiceerde begeleiding</p>	<p>Onder gegevens met betrekking tot de gegeven of geïndiceerde begeleiding als bedoeld in artikel 2, onderdeel d, worden uitsluitend verstaan, gegevens over:</p> <p>a. belemmeringen bij de leerling in relatie tot diens onderwijsdeelname en -prestaties;</p> <p>b. gediagnosticeerde beperkingen bij de leerling in relatie tot onderwijsdeelname en -prestaties;</p> <p>c. de toegekende of geïndiceerde en de verstrekte begeleiding;</p> <p>d. beschrijving van een ingrijpende gebeurtenis als punt van zorg in relatie tot onderwijsdeelname en -prestaties;</p> <p>e. beschrijving van de thuissituatie als punt van zorg in relatie tot onderwijsdeelname en -prestaties.</p>
<p>gegevens omtrent de verzuimhistorie.</p>	<p>Onder gegevens omtrent de verzuimhistorie als bedoeld in artikel 2, onderdeel e, worden uitsluitend verstaan gegevens over relatief verzuim, voor zover dit verzuim heeft plaatsgevonden in het jaar voorafgaand aan het opstellen van het onderwijskundig rapport.</p>

Het schooladvies van de basisschool

Het schooladvies van de basisschool wordt leidend voor de overgang naar het voortgezet onderwijs. De score op de centrale eindtoets is aanvullend en wordt gebruikt als tweede, aanvullend gegeven. Een belangrijke afspraak hierbij is, dat scholen in het voortgezet onderwijs GEEN andere gegevens als tweede gegeven mogen gebruiken zoals de resultaten van de Entreetoets, een IQ test of andere testen.

Waar bestaat het basisschooladvies uit?

Iedere leerling in groep 8 krijgt vóór 1 maart een schriftelijk schooladvies. Dat schooladvies wordt opgenomen in het onderwijskundig rapport. Het onderwijskundig rapport geeft een beeld van de leerresultaten en de vorderingen, het gedrag en de ondersteuningsbehoefte van de leerling en gaat over de HELE basisschoolperiode. In een aparte regeling is opgenomen over welke gegevens dit mag gaan www.wetten.overheid.nl/BWBR0031619.

Er is een handreiking ontwikkeld voor het verbeteren van de informatieoverdracht van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs. Zie www.nieuweregelingovergangpo-vo.nl. De handreiking is niet alleen bedoeld voor plaatsing, maar biedt ondersteuning bij de toewijzing van zorg en begeleiding en voor het realiseren van een doorlopende leerlijn.

De centrale eindtoets is een landelijke verplichte eindtoets voor de vakken Nederlandse taal en rekenen. Daarnaast kunnen scholen kiezen voor de niet verplichte centrale eindtoets wereldoriëntatie. De toets voor taal en rekenen wordt afgenomen op twee niveaus, niveau B voor leerlingen (gemengde theoretische leerweg, HAVO, VWO of gymnasium) en niveau N (beroepsbegeleidende leerweg of Kadergericht beroepsonderwijs).

Een school heeft de keuze voor een digitale of een papieren versie. Echter, scholen die ook de niet-verplichte centrale eindtoets wereldoriëntatie willen afnemen moeten alle onderdelen op papier maken. Voor leerlingen die de toets niet kunnen maken op de verplichte dagen, is alleen een digitaal inhaalmoment mogelijk. De toets voor wereldoriëntatie kan dan niet worden afgenomen.

Scholen mogen zelf kiezen welke toets zij afnemen. Zij kunnen in 2015 kiezen voor drie verschillende toetsen.

- Het College voor Toetsen en Examens biedt een centrale eindtoets aan. Deze is ontwikkeld in opdracht van het CvTE door CITO.
- Route 8 van A-VISION b.v. is een andere toegelaten eindtoets.
- En de IEP Eindtoets van bureau ICE is ook toegelaten als eindtoets basisonderwijs.

Scholen hoeven dus niet verplicht de eindtoets die door CITO is ontwikkeld af te nemen.

Niet alle leerlingen doen verplicht mee met de eindtoets

Er zijn bepaalde groepen leerlingen die de eindtoets niet hoeven te maken, maar zij mogen het wel. Ook dit is vastgelegd in regelgeving. Er zijn ook aangepaste versies voor leerlingen met een beperking (bijvoorbeeld dyslexie of een visuele beperking)

Het afnamemoment is jaarlijks tussen 15 april en 15 mei op drie opeenvolgende schooldagen. Het inhaalmoment vindt plaats vanaf de eerste week na de eerste afnameperiode tot en met uiterlijk vijf weken erna.

Kijk voor meer informatie: www.nieuweregelingovergangpo-vo.nl.